

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. — 163 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Протокол № 4 від 27.10. 2022 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2022

3. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. (2009). Новітня філософія науки. Підручник. Київ: Логос.
4. Морозов С.М., Шкарапута Л.М. (уклад.) (2000). Словник іншомовних слів. Київ : Наукова думка.
5. <https://ia800109.us.archive.org/2/items/slovninshomovn/slovninshomovn.pdf>
6. Ратніков, В. С. (2012). Основи філософії науки і філософії техніки : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ.
7. Реброва, О.Є. (2012). Методологічні основи педагогічної ментальності: культурологічний та професійний аспекти: [монографія]. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова.
8. Рудницька, О. П. (2002). Педагогіка : загальна та мистецька: Навч. посібник. Київ.
9. Степанова, Л. В. (2016). Методологічні основи дослідження герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики та хореографії. Актуальні питання мистецької освіти та виховання: зб. наук. праць. Вип.2 (8), 32–43.

Лі ЮЙЦИ

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

Науковий керівник О. Горожанкіна
кандидат педагогічних наук, доцент

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

ДЕЯКІ МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-СТИЛЬОВИХ УЯВЛЕНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ФОРТЕПІАННОЇ ПІДГОТОВКИ

Музично-історичні та теоретичні дисципліни допомагають майбутнім фахівцями в галузі музичного мистецтва в опануванні знань про художні явища і стилі, що в подальшому сприяє ефективному перебігу освітнього процесу на практичних заняттях з музично-інструментальної, вокальної та диригентсько-хорової підготовки. Слід зауважити, що далеко не завжди ретельна увага з боку викладачів націлена на роботу щодо розуміння здобувачами особливостей інтерпретації творів різних стилів та епох, тоді як усвідомлення стилю, музично-стильові уявлення та вміння його передати є одними з найважливіших та необхідних ознак виконавської майстерності майбутніх фахівців.

Вважаємо, що музично-стильовими уявленнями майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва є *особливі утворення в музично-естетичній свідомості особистості здобувачів, які зумовлюють виникнення певних художніх образів під впливом стильового розмаїття музичних творів і досвіду їх інтерпретації та усвідомлення.*

Можна припустити, що ефективний розвиток досліджуваного феномена відбуватиметься поетапно, зокрема в умовах фортепіанної підготовки.

Завданнями *першого етапу (ознайомлювального)* є залучення до адекватного сприйняття фортепіанної музики, поглиблення музично-теоретичних знань, розширення музично-слухового досвіду, ознайомлення зі змістовними ознаками фортепіанних стилів (ідея, тема, образна система тощо). На даному етапі доречним може бути використання таких методів: *підбору репертуару, пояснювально-ілюстративного, репродуктивного, візуалізації музичного стилю.*

Пояснювально-ілюстративний метод є повідомленням викладачем конкретної інформації щодо музично-стильових особливостей фортепіанного твору. *Візуалізація музичного стилю* у фортепіанному виконавстві може бути пов'язана не тільки з конкретним словом-образом. Доцільно використовувати поетичні опуси, вірці образотворчих видів творчості (малюнок, живопис, графіка тощо), що уособлюють стилістичні особливості конкретного твору.

Слід звернути увагу, що пояснювально-ілюстративний метод і метод візуалізації музичного образу тісно поєднані з *репродуктивним*. Фортепіанна підготовка багато в чому є саме репродуктивним процесом. Беруться на озброєння наявні в арсеналі викладача музично-стилістичні знання. Вони повторюються (тобто репродукуються) майбутніми фахівцями, опановуються. Вивчається позитивний педагогічний і виконавський досвід викладачів, що спонукає здобувачів розвивати музично-стильові уявлення, зокрема через практики успішних концертних виступів.

Щодо *репертуарного підбору*, то слід зазначити, що репертуар – основа творчості майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва. На основі грамотно підбраного репертуару накопичуються теоретичні знання, розвиваються фортепіанно-виконавські вміння та навички. Твори повинні бути цікавими, сприяти формуванню інтересу до вдосконалення фортепіанної майстерності, позитивно мотивувати до формування виконавських навичок. Виконання фортепіанних творів із позицій грамотності у стилістичному відношенні сприятиме виникненню позитивного емоційного стану в майбутніх фахівців, естетичному задоволенню від фортепіанного виконавства, що позитивно впливатиме на процес розвитку музично-стильових уявлень здобувачів.

Завданням *другого етапу (аналітичного)* є: аналіз здобувачами специфіки втілення різних стилів; аналіз атрибутивних ознак стилів (жанрове втілення, форма твору, різні «мовні» засоби й особливості композиторської техніки тощо). Основні методи даного етапу: *метод інтонаційно-стильового осягнення* і *метод музично-стильової експертизи*.

Метод *інтонаційно-стильового осягнення* націлений на забезпечення цілісності процесів осмислення майбутніми фахівцями стильової інтонації фортепіанних творів та способів її звукового оформлення.

Щоб уникнути певної формалізації під час інтерпретації фортепіанних творів різних стилів, необхідний не стільки зовнішній стандартний прояв певної характерної артикуляції, манерності, скільки глибоке розуміння та відчуття здобувачами інтонаційно-смиислового змісту того чи іншого художньо-стильового напрямку. Крім того необхідно пам'ятати, що процес музично-виконавської творчості є не тільки актом утілення задуму композитора, а й актом створення власної інтерпретації. При цьому здобувач-виконавець повинен уміти поєднувати під час інтерпретаційної діяльності авторський задум і власні уявлення. Всі ці дії неможливі за відсутності готовності особистості до виконання музично-творчих дій. Дану умову можливо реалізувати за допомогою визначення і розуміння стильової установки під час *музично-стильової експертизи*. Така експертиза є основним механізмом інтерпретаторської реалізації стилю, який мобілізує психіку майбутніх фахівців щодо формування внутрішнього слухового образу та керує процесом виконавської інтерпретації, налаштовуючи на єдину стильову хвилю структури особистості – емоційну, інтелектуальну, вольову.

Завданням *третього етапу (інтерпретаційного)* є залучення майбутніх фахівців до творчого процесу виконання фортепіанних творів різних стильових напрямів, ознайомлення з атрибутивними ознаками стилів (типовий варіант композиційного рішення, засоби художньої виразності, найбільш типізовані в даному стилі тощо). На творче осягнення музичних стилів налаштовуватиме використання методів: *порівняльного аналізу інтерпретацій* і *коригування слухової діяльності*.

Формуванню музично-стильових уявлень майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва сприяє наявність сформованих у них здатності до оцінки різних музичних явищ та уміння критично ставитися до свого інтерпретаторського втілення музичного образу. Для усвідомлення художнього рівня власної роботи необхідна наявність можливості «побачити» своє виконання зі сторони, порівняти його з виконанням інших здобувачів чи показом викладача. Такі види художньо-пізнавальних завдань, як *аналіз* і *порівняння* декількох різних *інтерпретацій* одного фортепіанного твору, зіставлення

власного виконання з виконанням інших, порівняння самооцінки виконання з оцінкою викладача спонукатимуть майбутніх фахівців до самостійного аналізу інтерпретаторських рішень, усвідомленої оцінки, пояснення допущених помилок і технічних недоліків. Оціночно-аналітична діяльність здобувачів з подальшим *коригуванням слухової діяльності* є ознакою сформованості інтерпретаторських навичок та умінь, розвиненості художньо-діагностичних здібностей і музично-стильових уявлень.

Отже, розвиток музично-стильових уявлень майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти є і метою пізнання фортепіанної музики, і засобом її розуміння. Тільки за умови грамотної, з методичної точки зору, та цілеспрямованої викладацької роботи, здобувачі можуть наблизитися до істинного усвідомлення стилю, що створить передумови для коректної інтерпретації фортепіанних творів.

Альона ПНТІ

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

Науковий керівник Н. Батюк

*кандидат педагогічних наук, доцент
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

АКТИВІЗАЦІЯ УВАГИ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

***Анотація.** Розглянуто питання активізації уваги підлітків у процесі навчання співу. Підкреслена роль емоційної складової на уроках музичного мистецтва. Приділено увагу ролі ораторського вміння вчителя для втримання уваги у процесі вокально-хорової роботи. Зроблено акцент на якості сприймання та швидкості вивчення підлітками музичних творів через призму посилення уваги підчас уроків музичного мистецтва, зокрема залучення емоційного аспекту як складової процесу навчання.*

***Ключові слова:** увага, вокально-хоровий спів, учні-підлітки, емоційний стан, музичне мистецтво, ораторське мистецтво.*